

โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร มีรายละเอียดในแต่ละเมนู ดังนี้

1. ข้อมูลหลัก

ข้อมูลหลัก เป็นข้อมูลที่สำคัญและใช้ในการควบคุมการประมวลผล ข้อมูลเหล่านี้จะต้องมีการนำเข้าข้อมูล (Input) ก่อนที่จะดำเนินการบันทึกข้อมูลในส่วนอื่น โปรแกรมจึงจะสามารถประมวลผลได้อย่างถูกต้อง ข้อมูลหลักโดยส่วนใหญ่จะมีการนำเข้าข้อมูลเพียงครั้งเดียวเมื่อเริ่มใช้ระบบ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงไปซึ่งเกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งนักอาจทำการแก้ไขได้ แต่หากข้อมูลหลักในส่วนใดที่ได้นำไปใช้ในการประมวลผลข้อมูลแล้วหากมีการแก้ไขข้อมูลจะกระทบในเรื่องของความเที่ยงตรงของข้อมูล (consistency) โปรแกรมจะกำหนดไว้ว่าไม่ให้ทำการแก้ไขหรือลบข้อมูล ข้อมูลหลักของระบบ ประกอบด้วย

- 1.1 ข้อมูลสหกรณ์
- 1.2 ข้อมูลรอบปีบัญชี
- 1.3 ข้อมูลธุรกิจ/โครงการ
- 1.4 ข้อมูลผังบัญชี
- 1.5 ข้อมูลรูปแบบงบการเงิน
- 1.6 ข้อมูลรูปแบบหัวรายงาน
- 1.7 ข้อมูลรูปแบบรายงานเพื่อการบริหาร
- 1.8 ข้อมูลรายการอัตโนมัติ
- 1.9 ข้อมูลสาขา

2. การบันทึกรายการขั้นต้น

เป็นส่วนนำเข้าข้อมูลสู่ระบบงาน (Input) ประกอบด้วย การนำเข้าข้อมูลประจำวันตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งมีแหล่งข้อมูล คือ ใบสำคัญลงบัญชีโดยผ่านสมุดรายวัน 5 เล่ม ได้แก่ สมุดเงินสดรับ สมุดเงินสดจ่าย สมุดรายวันซื้อ สมุดรายวันขาย และสมุดรายวันทั่วไป นอกจากนี้ยังเป็นส่วนที่จะนำเข้าข้อมูลอื่นที่มีผลต่อการบันทึกบัญชี ได้แก่ การบันทึกสินค้าคงเหลือปลายงวดเมื่อต้องการจัดทำงบการเงิน การบันทึกจากงบทดลอง เป็นการบันทึกบัญชีที่มีแหล่งข้อมูลจากงบทดลองที่จัดทำไว้ก่อนแล้วและต้องการนำเข้าเพื่อจัดทำงบการเงิน และการปรับปรุงหลังปิดบัญชี ที่จะใช้สำหรับการนำเข้าข้อมูลหลังจากที่สหกรณ์ได้ปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินแล้วแต่ผู้สอบบัญชีมีความเห็นว่าจะต้องปรับปรุง

3. บัญชีแยกประเภทและงบทดลอง

บัญชีแยกประเภทเป็นส่วนแสดงผลลัพธ์ (Output) ของโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ ในส่วนนี้เป็นส่วนที่มีความแตกต่างอย่างมากระหว่างการจัดทำบัญชีด้วยมือและการจัดทำบัญชีด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ กล่าวคือ การบันทึกบัญชีแยกประเภทในขั้นตอนการจัดทำบัญชีด้วยมือ นั้น เป็นขั้นตอนที่ผู้จัดทำจะต้องสรุปยอดจากสมุดขั้นต้นมาทำการบันทึกบัญชีชั้นปลายตามหลักบัญชีคู่ คือ “ทุก ๆ เดบิตจะต้องเครดิตด้วยจำนวนที่เท่า ๆ กัน” ดังนั้น จึงอาจพบว่าการบันทึกรายการในสมุดรายวันขั้นต้นถูกต้อง แต่มีการบันทึกการขึ้นปลายผิดพลาดไป

แต่สำหรับขั้นตอนการจัดทำบัญชีด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น การบันทึกรายการเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวที่ส่วนนำเข้าข้อมูล (Input) จากนั้นหากต้องการแสดงให้เห็นการจัดทำบัญชีในรูปแบบของสมุดรายวันขั้นต้นหรือสมุดขั้นปลาย ทำได้โดยการแสดงผลลัพธ์จากการประมวลผล

รายงานงบทดลองเป็นส่วนแสดงผลลัพธ์ (Output) ของโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ซึ่งเกิดจากการประมวลผลข้อมูลที่มีการนำเข้ามาจากส่วนนำเข้าข้อมูล (Input) แต่มีรูปแบบที่แตกต่างจากบัญชีแยกประเภท งบทดลองมีทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ งบทดลอง 2 ช่อง งบทดลอง 6 ช่อง และงบทดลอง 14 ช่อง

4. รายงานงบการเงิน

รายงานงบการเงินเป็นส่วนแสดงผลลัพธ์ (Output) ที่ได้รับข้อมูลจากการบันทึกรายการขั้นต้นที่ส่วนนำเข้าข้อมูล (Input) นำมาประมวลผลตามคำสั่งที่ได้กำหนดไว้ในข้อมูลหลักผลลัพธ์เป็นงบการเงินตามแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดและสะท้อนข้อมูลของสหกรณ์อย่างครบถ้วน โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาขึ้นนี้จะต้องสามารถช่วยลดเวลาและลดข้อผิดพลาดในการทำงานงบการเงินของผู้จัดทำบัญชีได้ และต้องสามารถจัดทำได้ครบตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกำไร (ขาดทุน) เฉพาะธุรกิจ รายละเอียดรายได้อื่น รายละเอียดค่าใช้จ่ายดำเนินงาน งบต้นทุนขายและงบต้นทุนการผลิต

5. รายงานเพื่อการบริหาร

รายงานเพื่อการบริหาร เป็นส่วนแสดงผลลัพธ์ (Output) ที่สามารถแสดงผลลัพธ์ได้โดยใช้ข้อมูลที่นำเข้าที่สมุดรายวันขั้นต้น มาคำนวณตามสูตรที่กำหนดไว้ในข้อมูลหลัก โดยจะต้องสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ทั้งงบการเงินตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ดังนี้

- 5.1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ อัตราการเติบโตของทุนสหกรณ์ อัตราการเติบโตของหนี้ และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน
- 5.2 คุณภาพของสินทรัพย์ ประกอบด้วย อัตราการค้างชำระ อัตราหมุนของสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์
- 5.3 การบริหารจัดการ ประกอบด้วย อัตราการเติบโตของธุรกิจ
- 5.4 การทำกำไร ประกอบด้วย อัตรากำไรต่อสมาชิก อัตราเงินออมต่อสมาชิก อัตราหนี้ต่อสมาชิก อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงาน อัตราการเติบโตของทุนสำรอง อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ อัตรากำไรสุทธิ และอัตรากำไรขั้นต้น
- 5.5 สภาพคล่อง ประกอบด้วย อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว อัตราการหมุนของสินค้า อายุเฉลี่ยของสินค้า อัตราหมุนของลูกหนี้ อายุเฉลี่ยของลูกหนี้ และอัตราลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด

6. การจัดการระบบ

เป็นส่วนที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อใช้ในการควบคุมการทำงานของระบบงานคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดและเพิ่มความปลอดภัยของข้อมูล โดยกำหนดให้มีการดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

- 6.1 การเปิด/ปิดงานประจำวัน โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาขึ้นนี้ออกแบบให้มี วันทำการ (Working Date) แยกต่างหากจากวันที่ตามปฏิทิน และวันที่ของเครื่อง โดยใช้วันทำการเป็นวันที่ที่ใช้ในการบันทึกรายการหรือวันที่ที่เกิดรายการเพื่อใช้วันทำการนี้เป็นตัวควบคุมการทำงานของระบบ การควบคุมการใช้วันทำการเป็นวันที่บันทึกรายการนี้จะเป็นการจัดระบบการทำงานของผู้ใช้ให้ปฏิบัติงานบันทึกรายการให้แล้วเสร็จตามวันที่ที่เกิดขึ้น โดยวันทำการนี้ผู้ใช้เป็นผู้กำหนดได้เอง
- 6.2 การกำหนดสิทธิ์การใช้งาน ใช้สำหรับป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่ได้รับสิทธิ์สามารถเข้าสู่ระบบงานได้ โดยการกำหนดตัวผู้ใช้ที่จะทำหน้าที่บันทึก แก้ไข และเรียกดูรายงาน อาจกล่าวได้ว่าใช้สำหรับใช้ในการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ใช้ โดยให้สามารถกำหนดสิทธิ์เป็นกลุ่มผู้ใช้งานและกำหนดสิทธิ์ตามผู้ใช้งานแต่ละรายได้
- 6.3 การเปลี่ยนรหัสผ่าน เพื่อให้ผู้ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์สามารถปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในสำหรับระบบงานคอมพิวเตอร์ได้ จึงกำหนดให้มีเมนูให้ผู้ใช้สามารถเปลี่ยนรหัสผ่านได้ตามเวลาที่ต้องการ โดยให้สิทธิ์การเปลี่ยนรหัสผ่านได้เฉพาะรหัสผ่านของตนเองเท่านั้น
- 6.4 การสำรองข้อมูล วิธีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบงานคอมพิวเตอร์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การจัดทำให้มีการสำรองข้อมูล (Backup) ซึ่งเป็นกระบวนการปกติของระบบงานคอมพิวเตอร์ แม้ว่าการสำรองข้อมูลอาจกระทำได้โดยใช้ระบบปฏิบัติการ (Operating System : OS) ที่มีติดตั้งบนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ก็ตาม แต่เนื่องจากการสำรองข้อมูลผ่านระบบปฏิบัตินั้นผู้ใช้ต้องมีทักษะมากกว่าระดับผู้ใช้งานโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งอาจเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน จึงกำหนดให้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์จะต้องมีเมนูที่ผู้ใช้สามารถดำเนินการสำรองข้อมูลได้อย่างสะดวก
- 6.5 การเรียกคืนข้อมูล เป็นเมนูที่ใช้อยู่ควบคู่กับการสำรองข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติการกู้คืนระบบ ในกรณีที่ข้อมูลจริงที่อยู่ใช้งานอยู่เกิดความเสียหายไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม สหกรณ์จะต้องสามารถดำเนินการให้

สามารถใช้ระบบต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยการนำเอาข้อมูลชุดสำรองที่ได้ทำการสำรองไว้มาดำเนินการเรียกคืนข้อมูล

- 6.6 การเปลี่ยนปีบัญชี เนื่องจากรอบปีบัญชีเป็นข้อมูลที่สำคัญในการกำหนดขอบเขตข้อมูล ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับรอบปีที่กำหนดในการจัดทำงบการเงินของสหกรณ์ ดังนั้น รอบปีบัญชีจึงถูกกำหนดให้เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ในกรณีที่สหกรณ์ได้เคยกำหนดรอบปีบัญชีไว้แล้วแต่มีการเปลี่ยนปีบัญชี เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินได้ตามรอบปีบัญชีใหม่ จึงกำหนดให้มี Module ที่ใช้สำหรับเปลี่ยนปีบัญชี
- 6.7 การปิดบัญชีประจำปี เป็นการโอนบัญชีหมวดรายได้และค่าใช้จ่ายเข้าบัญชีทุน และเป็นการสิ้นสุดรอบปีบัญชีเดิม วันถัดไปจะต้องเป็นวันแรกในรอบปีบัญชีใหม่ และยอดบัญชีที่ยกมาต้นปีบัญชีใหม่จะมีเพียงรหัสบัญชีใน 3 หมวดเท่านั้น คือ หมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน สำหรับกระบวนการโอนบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายเข้าบัญชีทุนนั้นให้ดำเนินการโดยโปรแกรม
- 6.8 การตรวจสอบข้อมูลก่อนปิดบัญชี เพื่อแสดงผลของการปิดบัญชีให้ผู้ใช้ได้ทำการตรวจสอบข้อมูลและแก้ไขให้ถูกต้องก่อนที่จะทำการบันทึกการปิดบัญชี ทั้งนี้ หากมีรายการที่ต้องทำการเพิ่มเติมหรือแก้ไขจะได้ทำการบันทึกบัญชีได้ตรงตามเวลาที่เกิดขึ้น เนื่องจากหากทำการปิดบัญชีแล้วจะไม่สามารถย้อนกลับมาแก้ไขรายการในปีบัญชีเดิมได้อีก
- 6.9 การล้างข้อมูล ข้อมูลที่ถูกจัดเก็บไว้ในโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์จะจัดเก็บทุกข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นใช้โปรแกรมในการบันทึกข้อมูล แม้เมื่อจะปิดบัญชีแล้วก็ตาม ผู้ใช้อาจจะเห็นเฉพาะข้อมูลของปีบัญชีที่กำลังทำงานอยู่ แต่ข้อเท็จจริงแล้วในฐานข้อมูลก็ยังคงมีข้อมูลจัดเก็บอยู่ทุกรายการ ซึ่งเมื่อใช้โปรแกรมเป็นเวลาหลายปี จำนวนข้อมูลซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปีอาจทำให้ศักยภาพในการทำงานของโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ลดลง โดยเฉพาะในด้านของความเร็ว จึงได้ออกแบบให้มีเมนูสำหรับล้างข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้สามารถลบข้อมูลเก่าออกได้ตามที่ต้องการ

7. ยอดยกมา

ใช้สำหรับการบันทึกยอดยกมาของแต่ละบัญชีเมื่อเริ่มต้นใช้โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและทำรายการปิดการยกยอดหลังจากนั้นจะไม่สามารถแก้ไขข้อมูลได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ยอดตั้งต้นมีการคลาดเคลื่อน

8. การเชื่อมโยงข้อมูล

การเชื่อมโยงข้อมูลใช้สำหรับการ รับ - ส่งข้อมูลระหว่างสาขา กับสำนักงานใหญ่ เพื่อประโยชน์ในการทำงบการเงินรวม และใช้สำหรับการรับ - ส่ง ข้อมูลระหว่างโปรแกรม

ระบบงานย่อยกับโปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภท เพื่อใช้สำหรับการบันทึกบัญชีแยกประเภท โดยโปรแกรม

การออกแบบส่วนนำเข้าข้อมูล (Input Design)

การออกแบบส่วนนำเข้าข้อมูลจัดเป็นขั้นตอนแรกในการเตรียมข้อมูลเพื่อบันทึกเข้าสู่ระบบงานและทำการประมวลผลเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยต้องพิจารณาถึงเทคนิคในการออกแบบทั้งในส่วนของเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูล และหน้าจอบันทึกข้อมูล หรือที่เรียกว่า ส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (User Interface)

การออกแบบหน้าจอบันทึกข้อมูลหรือส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (User Interface) เป็นประเด็นหลักของการนำเสนอเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร ซึ่งเป็นส่วนที่ต้องพิจารณาออกแบบจุกจุกควบคุมภายในระบบงานคอมพิวเตอร์ (Application Controls) ไปพร้อมๆ กันด้วย การออกแบบหน้าจอบันทึกข้อมูลที่สำคัญของโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร คือ หน้าจอเมนูข้อมูลหลัก หน้าจอการบันทึกรายการขั้นต้น และหน้าจอการบันทึกรายการจากงบทดลอง

หน้าจอเมนูข้อมูลหลัก

ข้อมูลหลักของโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร ได้แก่ ข้อมูลสหกรณ์ เพื่อกำหนดข้อมูลเฉพาะของสหกรณ์ และที่สำคัญคือใช้สำหรับกำหนดว่าสหกรณ์จัดทำงบการเงินแบบสาขาหรือไม่มีสาขา ข้อมูลรอบปีบัญชีเพื่อใช้ในการควบคุมขอบเขตของข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการประมวลผลทางการเงิน เนื่องจากการบันทึกบัญชีของสหกรณ์โปรแกรมจะควบคุมให้บันทึกรายการได้เฉพาะวันที่ที่อยู่ในช่วงของรอบปีบัญชีเท่านั้น ข้อมูลธุรกิจ/โครงการและผังบัญชีเป็นข้อมูลหลักที่ใช้ในการกำหนดรหัสธุรกิจ/โครงการและรหัสบัญชีเพื่อนำมาใช้ในการบันทึกรายการบัญชีและใช้ในการประมวลผลเพื่อจัดทำรายงาน

1. ข้อมูลสหกรณ์

ประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญ ดังปรากฏตามรูปที่ 4 - 13 ข้อมูลสหกรณ์ ดังนี้

- 1.1 ชื่อสหกรณ์ เป็นข้อมูลหลักที่จะนำไปใช้แสดงในส่วนหัวของรายงานทุก รายงาน และปรากฏบนหน้าจอต้นบนขวา เพื่อแสดงให้ผู้ใช้ทราบว่าขณะนี้กำลังบันทึกรายการบัญชีของสหกรณ์ใด ในกรณีที่ เป็นระบบสาขา ข้อมูลชื่อสหกรณ์จะถูกบันทึกครั้งเดียวที่สำนักงานใหญ่แล้วส่งข้อมูลหลักในส่วนนี้ไปให้แกทุกสาขา
- 1.2 รูปแบบการดำเนินงาน เป็นข้อมูลหลักที่เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนของการติดตั้งโปรแกรม ลักษณะการดำเนินงานมี 2 รูปแบบ ได้แก่ สำนักงานใหญ่/ไม่ใช่ระบบสาขา กับสาขา ซึ่งจะมีผลต่อรูปแบบการประมวลผลข้อมูลเพื่อจัดทำงบการเงิน

- 1.3 ผู้ลงนามในงบการเงิน โดยให้ระบุชื่อ - นามสกุล และตำแหน่ง เช่น ชื่อ ประธานกรรมการและเลขานุการ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลหลักในการแสดงไว้ในส่วนท้ายของงบการเงินเพื่อระบุชื่อผู้รับผิดชอบความถูกต้องของงบการเงิน

The screenshot shows a web browser window titled "CAD_GL version 2 (Web Edition) - Microsoft Internet Explorer". The page header includes the logo of the Cooperative Auditing Department and the text "โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภท สำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร Version 2 (Web Edition)" and "วันที่ทำการ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550".

The main content area contains a form with the following sections:

- ข้อมูลสหกรณ์** (Cooperative Information):

ชื่อสหกรณ์:	สหกรณ์การเกษตรพอเพียง จำกัด		
วันที่จดทะเบียน:	04 / 03 / 2550	เลขทะเบียนสหกรณ์:	สกค.32568
ที่อยู่:	208 ถนนมิตรภาพ		
อำเภอ:	เมือง	จังหวัด:	นครราชสีมา
รหัสไปรษณีย์:	30000		
โทรศัพท์:	0 4424-5581	โทรสาร:	0 4425-1426
รูปแบบการดำเนินงาน:	สำนักงานใหญ่		
- ผู้ลงนามในงบการเงิน** (Signatories):

ชื่อ-นามสกุล:	นายบุญมา โนนสูง
ตำแหน่ง:	ประธานกรรมการ
ชื่อ-นามสกุล:	นางสาวสวย พูนดี
ตำแหน่ง:	เลขานุการ

At the bottom of the form, there are two buttons: "บันทึก" (Save) and "ยกเลิก" (Cancel). The footer of the page contains the copyright information: "Copyright - 2007 by Cooperative Auditing Department กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 12 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200".

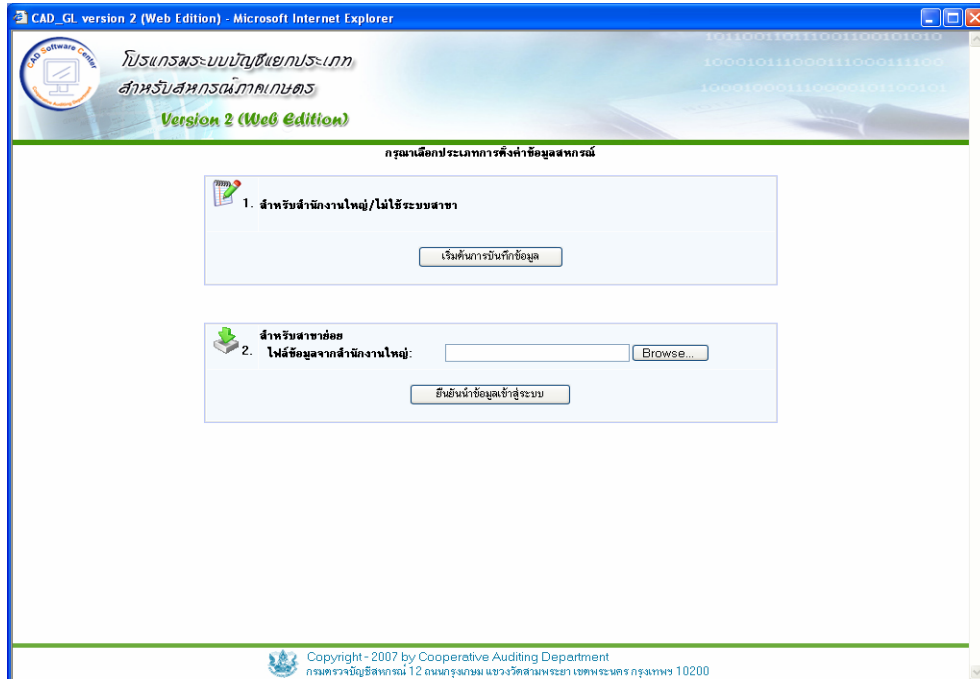
รูปที่ 4 - 13 ข้อมูลสหกรณ์

จุดควบคุมภายในระบบงาน คือ การกำหนดข้อมูลรูปแบบการดำเนินงานให้กำหนดได้ครั้งเดียวในขั้นตอนของการติดตั้งโปรแกรม ดังปรากฏรายละเอียดตามรูปที่ 4 - 14 การกำหนดรูปแบบการดำเนินงาน เนื่องจากการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานนั้นมีผลต่อการประมวลผลข้อมูลเพื่อจัดทำงบการเงินและสิทธิ์ในการบันทึกข้อมูล กล่าวคือ ระบบจะต้องรู้ว่าสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีมีการดำเนินงานแบบไม่มีสาขาหรือมีสาขา ถ้าเป็นการดำเนินงานแบบมีสาขาจะต้องระบุว่าเป็นสหกรณ์สำนักงานใหญ่หรือเป็นสหกรณ์สาขาเพื่อให้โปรแกรมจัดการข้อมูลได้อย่างถูกต้อง รายละเอียดของสิทธิ์ในการบันทึกข้อมูล มีดังนี้

(1) สหกรณ์ที่มีการดำเนินงานแบบไม่มีสาขา จะมีสิทธิ์ในการบันทึกข้อมูลสหกรณ์ กำหนดผังบัญชีและกำหนดรูปแบบงบการเงินแต่ไม่มีเมนูสำหรับการรับ - ส่งข้อมูลระหว่างสำนักงานใหญ่กับสาขา

(2) สหกรณ์สำนักงานใหญ่ จะมีสิทธิ์ในการบันทึกข้อมูลสหกรณ์ กำหนดผังบัญชีและกำหนดรูปแบบงบการเงิน และมีเมนูสำหรับการรับ - ส่งข้อมูลระหว่างสำนักงานใหญ่กับสาขา

(3) สหกรณ์สาขา จะต้องนำเข้าสู่ข้อมูลมาจากสหกรณ์สำนักงานใหญ่เท่านั้นจะไม่สามารถบันทึกข้อมูลสหกรณ์ เพิ่มเติมหรือแก้ไขผังบัญชี หรือปรับเปลี่ยนรายละเอียดในงบการเงินได้

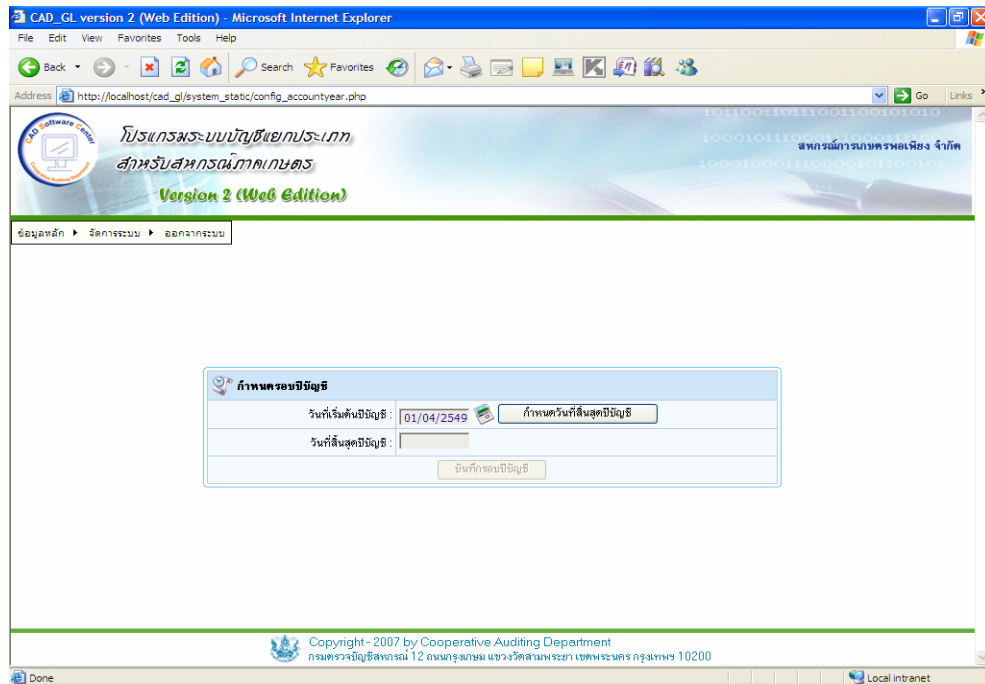
รูปที่ 4 - 14 การกำหนดรูปแบบการดำเนินงาน

2. ข้อมูลรอบปีบัญชี

เป็นข้อมูลที่ใช้ในการควบคุมการเปิดวันทำการและการเรียกดูรายงานรายละเอียดดังปรากฏตาม รูปที่ 4 - 15 การกำหนดรอบปีบัญชี รอบปีบัญชีเป็นข้อมูลที่สำคัญมาก เพราะหากกำหนดรอบปีบัญชีผิด จะมีผลให้การทำงานในหน้าจออื่นอาจผิดไปด้วย เช่น การกำหนดวันทำการซึ่งมีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นวันที่ที่อยู่ในรอบปีบัญชีเท่านั้น เป็นต้น

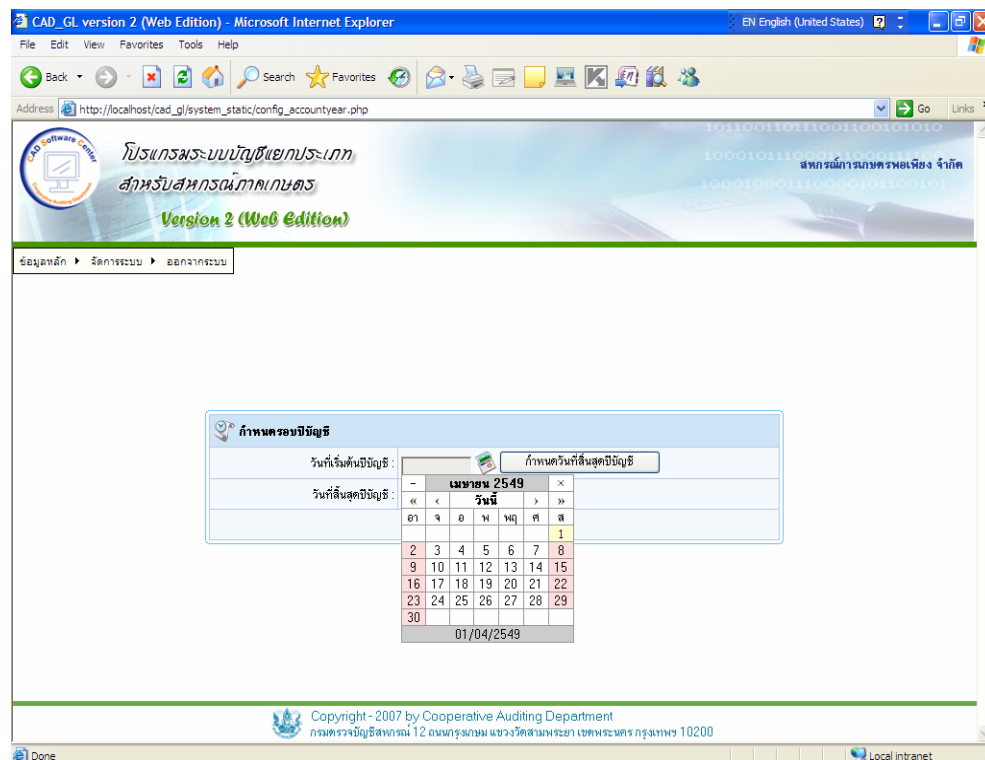
จุดควบคุมภายในระบบงาน มีดังนี้

(1) ป้องกันไม่ให้มีการกำหนดรอบปีบัญชีไม่เท่ากับ 12 เดือน โดยกำหนดให้นำเข้าสู่ข้อมูลเฉพาะวันเริ่มต้นปีบัญชีเท่านั้น สำหรับวันสิ้นปีบัญชีโปรแกรมจะคำนวณให้โดยนับจากวันเริ่มต้นปีบัญชีไปเป็นเวลา 12 เดือน

รูปที่ 4 - 15 การกำหนดรอบปีบัญชี

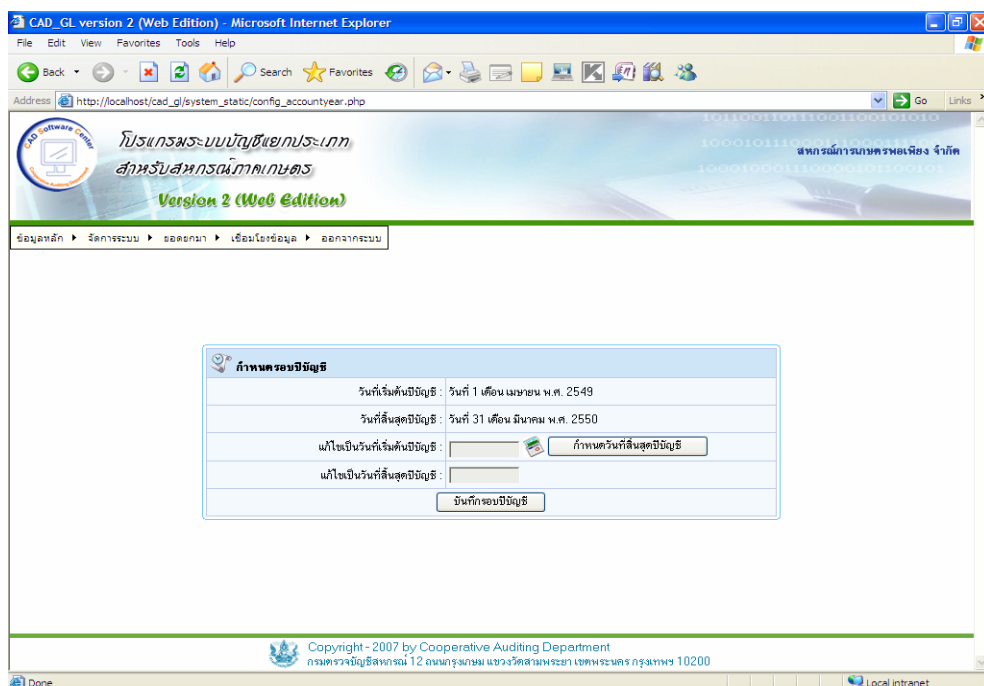
(2) ใช้วิธีการควบคุมแบบ Field Check ที่ข้อมูลวันเริ่มต้นปีบัญชี กำหนดให้เป็นข้อมูลประเภทวันที่ (Date) โดยโปรแกรมจะบังคับให้ผู้ใช้นำเข้าข้อมูลโดยการเลือกวันที่จากปฏิทินที่ออกแบบไว้ ดังปรากฏตาม รูปที่ 4 - 16 การกำหนดวันที่เริ่มต้นปีบัญชี

รูปที่ 4 - 16 การกำหนดวันที่เริ่มต้นปีบัญชี

(3) กำหนดเงื่อนไขในการแก้ไขหรือเปลี่ยนรอบปีบัญชี ดังนี้ เนื่องจากหากมีข้อผิดพลาดหรือมีการเปลี่ยนแปลงรอบปีบัญชีจะมีผลถึงการนำเสนอข้อมูลต่างๆ รวมทั้งงบการเงินที่เป็นผลลัพธ์จากโปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตรด้วย แต่การเปลี่ยนรอบปีที่ได้บันทึกไว้แล้ว อาจมีความจำเป็นหากเกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือมีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เดิมต้องการที่จะเริ่มใช้ระบบตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2549 แต่เปลี่ยนมาเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2550 เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้มีผลทำให้ต้องเปลี่ยนรอบปีบัญชี จุดควบคุมที่กำหนดไว้ในโปรแกรมคือ ผู้ใช้จะสามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนรอบปีบัญชีได้ หากยังไม่มีกำหนดวันที่ยกยอดซึ่งเป็นวันที่เริ่มต้นใช้ระบบ ซึ่งจะสังเกตได้จากบนหน้าจอยังไม่ปรากฏวันทำการอยู่ที่มุมบนขวาใต้ชื่อสหกรณ์ ดังปรากฏตาม รูปที่ 4 - 17 การแก้ไขรอบปีบัญชี

รูปที่ 4 - 17 การแก้ไขรอบปีบัญชี

3. ข้อมูลธุรกิจ/โครงการ

ธุรกิจ/โครงการเป็นข้อมูลหลักที่ใช้ในการจำแนกข้อมูลตามธุรกิจหรือโครงการของสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดทำงานการเงินตามแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากงบการเงินของสหกรณ์ภาคเกษตรนั้นนอกเหนือจะต้องจัดทำงบกำไรขาดทุนรวมทั้งสหกรณ์แล้วจะต้องจัดทำงบกำไรขาดทุนเฉพาะแต่ละธุรกิจด้วย

รหัสธุรกิจ/โครงการกำหนดด้วยตัวเลข 4 หลัก โดย 2 หลักแรกหมายถึงหมวดธุรกิจ/โครงการหลัก ส่วน 2 หลักถัดไป หมายถึง รหัสธุรกิจ/โครงการย่อย รหัสธุรกิจ/โครงการแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทธุรกิจจุ่มและประเภทธุรกิจย่อย

รหัสธุรกิจ/โครงการที่กำหนดเป็นมาตรฐานไว้ในโปรแกรม ดังปรากฏตามรูปที่ 4 - 18 รหัสธุรกิจ/โครงการมาตรฐาน มีดังนี้

- 3.1 รหัส 0100 ธุรกิจดำเนินงาน ประเภทรหัสธุรกิจคุ่ม ใช้สำหรับกำกับบัญชีที่อยู่ในหมวด สินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ซึ่งเป็นหมวดบัญชีที่ต้องแสดงรายการอยู่ในงบดุลของสหกรณ์ และบัญชีในหมวดรายได้และค่าใช้จ่าย เฉพาะบัญชีที่ไม่ระบุว่าเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเฉพาะของธุรกิจใด โปรแกรมกำหนดธุรกิจย่อยไว้ 1 ธุรกิจ คือ 0101 ธุรกิจดำเนินงาน
- 3.2 รหัส 0200 ธุรกิจสินเชื่อ ประเภทรหัสธุรกิจคุ่ม ใช้สำหรับกำกับบัญชีที่อยู่ในหมวดรายได้และค่าใช้จ่ายที่เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจสินเชื่อ กำหนดธุรกิจย่อยไว้ 1 ธุรกิจ คือ 0201 ธุรกิจสินเชื่อ
- 3.3 รหัส 0300 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ประเภทรหัสธุรกิจคุ่ม ใช้สำหรับกำกับบัญชีที่อยู่ในหมวดรายได้ และค่าใช้จ่ายที่ระบุว่าเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย กำหนดธุรกิจย่อยไว้ 6 ธุรกิจ ดังนี้
  - 0301 ธุรกิจจัดหาสินค้าประเภทการเกษตรมาจำหน่าย
  - 0302 ธุรกิจจัดหาสินค้าประเภทน้ำมันมาจำหน่าย
  - 0303 ธุรกิจจัดหาสินค้าทั่วไปมาจำหน่าย
  - 0304 ธุรกิจจัดหาสินค้าผ่อนชำระมาจำหน่าย
  - 0305 ธุรกิจจัดหาสินค้ารับฝากขายมาจำหน่าย
  - 0306 ธุรกิจจัดหาสินค้าผ่านบัญชีมาจำหน่าย
- 3.4 รหัส 0400 ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ประเภทรหัสธุรกิจคุ่ม ใช้สำหรับกำกับบัญชีที่อยู่ในหมวดรายได้และค่าใช้จ่ายที่ระบุว่าเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจรวบรวมผลผลิต กำหนดธุรกิจย่อยไว้ 1 ธุรกิจ คือ 0401 ธุรกิจรวบรวมผลผลิต
- 3.5 รหัส 0500 ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้า ประเภทรหัสธุรกิจคุ่ม ใช้สำหรับกำกับบัญชีที่อยู่ในหมวดรายได้และค่าใช้จ่ายที่ระบุว่าเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้า กำหนดธุรกิจย่อยไว้ 6 ธุรกิจ ดังนี้
  - 0501 ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรประเภทข้าวเปลือก
  - 0502 ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรประเภทผลิตผลอื่นๆ
  - 0503 ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรประเภทแปรรูปน้ำมันดิบ
  - 0504 ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรประเภทสัตว์เลี้ยงเพื่อขาย
  - 0505 ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรประเภทสัตว์เลี้ยงเพื่อขายผลผลิต
  - 0506 ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรประเภทแปรรูปน้ำยางสด

- 3.6 รหัส 0600 ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร ประเภทรหัสธุรกิจคุ่ม ใช้สำหรับกำกับบัญชีที่อยู่ในหมวด รายได้และค่าใช้จ่ายที่ระบุว่าเป็นรายได้ หรือค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร กำหนดธุรกิจย่อยไว้ 1 ธุรกิจ คือ 0601 ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร

The screenshot shows a web application interface for managing business codes. The title bar indicates 'CAD_GL version 2 (Web Edition) - Microsoft Internet Explorer'. The page header includes the logo of the Cooperative Auditing Department and the text 'โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภท สำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร Version 2 (Web Edition)'. The date is 'วันที่ทำการ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550'. The breadcrumb trail is: 'ข้อมูลหลัก > การบันทึกรายการขึ้นต้น > บัญชีแยกประเภทและงบดุล > รายงานการเงิน > รายงานเพื่อการบริการ > จัดการระบบ > ออกดง > เชื่อมโยงข้อมูล > ออกจากระบบ'.

The main content area is titled 'ธุรกิจ/โครงการ' and contains a table with the following data:

รหัสธุรกิจ	ชื่อธุรกิจ	สถานะ	ประเภท	สินค้า	แก้ไข
0100	ธุรกิจคัมมันตราน	ธุรกิจคุ่ม	ธุรกิจ	ไม่มี	
0101	ธุรกิจคัมมันตราน	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	ไม่มี	
0200	ธุรกิจสินแร่	ธุรกิจคุ่ม	ธุรกิจ	ไม่มี	
0201	ธุรกิจสินแร่	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	ไม่มี	
0300	ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	ธุรกิจคุ่ม	ธุรกิจ	มี	
0301	สินค้าประเภทอาหาร	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	
0302	สินค้าประเภทน้ำมัน	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	
0303	สินค้าทั่วไป	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	

Below the table, there is a section for adding a new business code: 'เพิ่มประเภทธุรกิจ'. It includes input fields for 'รหัสธุรกิจ' and 'ชื่อธุรกิจ', radio buttons for 'สถานะ' (เลือก 'ธุรกิจคุ่ม' or 'ธุรกิจย่อย'), radio buttons for 'ประเภท' (เลือก 'ธุรกิจ' or 'โครงการ'), radio buttons for 'สินค้า' (เลือก 'มี' or 'ไม่มี'), and a 'บันทึก' button.

At the bottom, there is a copyright notice: 'Copyright - 2007 by Cooperative Auditing Department กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 12 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200'.

รูปที่ 4 - 18 รหัสธุรกิจ/โครงการมาตรฐาน

จุดควบคุมภายในระบบงาน มีดังนี้

(1) กำหนดเป็นรหัสธุรกิจ/โครงการไว้ล่วงหน้าโดยไม่อนุญาตให้ผู้ใช้แก้ไขได้ ทั้งรหัสและชื่อธุรกิจ/โครงการ ทั้งนี้เพราะรหัสใช้เป็น Primary Key ในระบบงานที่ใช้เพื่อจัดทำงบการเงิน และชื่อธุรกิจ/โครงการเป็นชื่อมาตรฐานที่กำหนดโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงไม่อนุญาตให้ผู้ใช้เปลี่ยนแปลงได้ แต่อนุญาตให้เพิ่มธุรกิจ/โครงการได้ การเพิ่มรหัสธุรกิจ/โครงการเป็นการเพิ่มข้อมูลหลักที่หากกำหนดไม่เหมาะสมจะมีผลกระทบมาก จึงออกแบบให้มีการแสดงข้อมูลที่มีอยู่แล้วให้ผู้ใช้ได้ตรวจสอบก่อนที่จะทำการเพิ่มเติมข้อมูล

(2) ข้อมูลนำเข้าในหัวข้อสถานะ ประเภท และสินค้า ซึ่งผู้ใช้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ได้ออกแบบเป็น Radio Button เพื่อบังคับให้ผู้ใช้เลือกได้เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เป็นการป้องกันการนำเข้าข้อมูลที่ขัดแย้งกัน ตัวอย่างเช่น “สถานะ” ของรหัสธุรกิจ จะต้องเลือกเพียงอย่างเดียวเท่านั้นว่าเป็น “ธุรกิจคุ่ม” หรือ “ธุรกิจย่อย” เช่นเดียวกับ ประเภท ผู้ใช้ต้องเลือกว่ารายการที่เพิ่มนั้นเป็นประเภทธุรกิจหรือโครงการ และรายการที่เพิ่มนั้นมีการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าหรือไม่

(3) รหัสธุรกิจ/โครงการที่เพิ่มเติมโดยผู้ใช้งาน ระบบจะแสดงสีที่แตกต่างจากรหัสธุรกิจ/โครงการมาตรฐาน ดังปรากฏตาม รูปที่ 4 - 19 รหัสธุรกิจ/โครงการที่เพิ่มโดยผู้ใช้งาน เนื่องจากผู้ใช้งานไม่สามารถลบหรือแก้ไขรหัสธุรกิจมาตรฐานได้ แต่ในส่วนของรหัสธุรกิจ/โครงการที่เพิ่มเติมผู้ใช้งานสามารถลบได้หากยังไม่มีการนำรหัสธุรกิจ/โครงการนี้ไปใช้งาน และยังสามารถแก้ไขชื่อได้ แม้รหัสธุรกิจ/โครงการนั้นจะถูกนำไปใช้งานแล้ว

The screenshot shows a web application interface for managing business codes. The main table lists existing codes with columns for code number, description, status, type, and color. Below the table is a form to add new codes, including fields for code number, description, status, type, and color, along with a 'บันทึก' (Save) button.

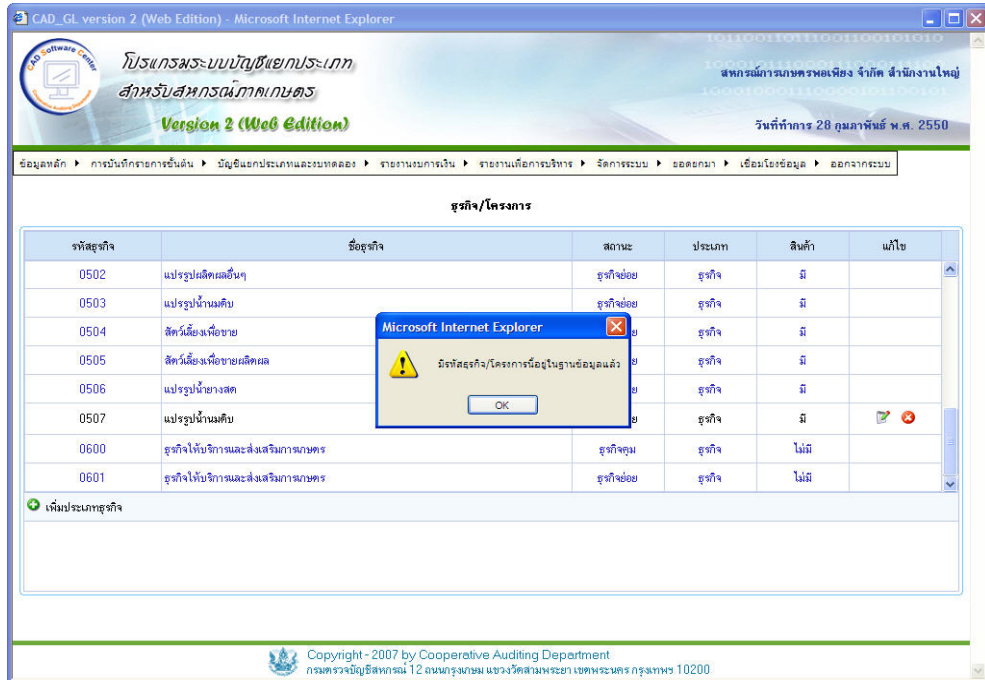
รหัสธุรกิจ	ชื่อธุรกิจ	สถานะ	ประเภท	สี	แก้ไข
0502	แปรรูปผลิตภัณฑ์	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	
0503	แปรรูปน้ำมันดิบ	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	
0504	สกัดน้ำมันพืช	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	
0505	สกัดน้ำมันพืชสกัดผล	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	
0506	แปรรูปน้ำตาลสด	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	
0507	แปรรูปน้ำมันดิบ	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	มี	
0600	ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการขาย	ธุรกิจรวม	ธุรกิจ	ไม่มี	
0601	ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการขาย	ธุรกิจย่อย	ธุรกิจ	ไม่มี	

รหัสธุรกิจ	ชื่อธุรกิจ	สถานะ	ประเภท	สี	บันทึก
<input type="text"/>	<input type="text"/>	☒ ธุรกิจรวม ☐ ธุรกิจย่อย	☒ ธุรกิจ ☐ โครงการ	☒ มี ☐ ไม่มี	<input type="button" value="บันทึก"/>

รูปที่ 4 - 19 รหัสธุรกิจ/โครงการที่เพิ่มโดยผู้ใช้งาน

(4) หากกำหนดรหัสธุรกิจ/โครงการซ้ำกับรหัสที่มีอยู่ในฐานข้อมูล โปรแกรมจะไม่รับข้อมูลที่นำเข้านี้โดยการแสดงกล่องข้อความแจ้งให้ผู้ใช้งานทราบ ดังปรากฏตาม รูปที่ 4 - 20 การบันทึกรหัสธุรกิจ/โครงการซ้ำ

รูปที่ 4 - 20 การบันทึกรหัสธุรกิจ/โครงการซ้ำ

4. ข้อมูลผังบัญชี

4.1 องค์ประกอบของผังบัญชี ประกอบด้วย

- 4.1.1 รหัสธุรกิจ/โครงการ เป็นเลขประจำตัวจำนวน 4 หลักเพื่อใช้จำแนกข้อมูลตามธุรกิจ/โครงการ
- 4.1.2 รหัสบัญชี เป็นเลขประจำตัวของแต่ละบัญชีจำนวน 8 หลัก เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการประมวลผลข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานทางการเงินด้วยระบบคอมพิวเตอร์
- 4.1.3 ชื่อบัญชี เป็นชื่อที่ใช้แสดงรายการบัญชีที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ชื่อบัญชีเงินสด หรือชื่อบัญชีเงินฝากธนาคารไทยพาณิชย์ - กระแสรายวัน เป็นต้น
- 4.1.4 ประเภทบัญชี เป็นการจำแนกบัญชีออกตามหน้าที่ของบัญชีนั้นๆ มี 2 ประเภท คือ บัญชีประเภทคุมกับบัญชีประเภทย่อย ซึ่งมีหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้
  - 4.1.4.1 บัญชีประเภทคุม เป็นบัญชีที่ใช้เป็นหัวหมวดเพื่อการจัดระเบียบของผังบัญชี เนื่องจากชื่อบัญชีที่ใช้ในผังบัญชีมาตรฐานมีจำนวนมากถึงจำนวน 1,159 บัญชี ซึ่งได้กำหนดให้ครอบคลุมกับธุรกรรมของสหกรณ์ภาคเกษตร แต่อาจจะยังมีบางโอกาสที่ผู้ใช้จำเป็นต้องเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงผังบัญชีดังนั้น ผังบัญชีที่ถูกสร้างอย่างเป็น

ระบบจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ผู้ใช้สามารถศึกษาและเข้าใจได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีความสะดวกในการสืบค้นรหัสบัญชีด้วย นอกจากนี้ บัญชีประเภทคุมจะถูกใช้ในกระบวนการจัดทำงบการเงินซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญของบัญชีประเภทคุม ตัวอย่างของบัญชีประเภทคุม ได้แก่ รหัส 11-01-10-00 บัญชีเงินสด หรือ รหัส 11-01-20-00 บัญชีเงินฝากธนาคาร - กระแสรายวัน เป็นต้น

4.1.4.2 บัญชีประเภทย่อย ทำหน้าที่เป็นชื่อบัญชีที่ใช้ในการบันทึกบัญชี ใช้ในการแสดงรายละเอียดในรายงาน เช่น รายงานใบสำคัญ รายงานบัญชีแยกประเภท รายงานงบทดลอง เป็นต้น ตัวอย่างของบัญชีประเภทย่อย ได้แก่ บัญชีในระดับที่ 5 รหัส 11-01-10-01 บัญชี เงินสด ในมือ รหัส 11-01-20-01 บัญชีเงินฝากธนาคารไทยพาณิชย์ - กระแสรายวัน เป็นต้น

4.1.5 รหัสบัญชีคุม เป็นเลขประจำตัวของบัญชีที่ใช้สำหรับสะสมยอดเพื่อแสดงจำนวนเงินในภาพรวมตามรายการบัญชีหรือหมวดบัญชีที่กำหนด

4.2 การออกแบบรหัสบัญชี การจัดทำงบการเงินโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น จำเป็นต้องใช้รหัสบัญชีในการจำแนกข้อมูล ดังนั้น การออกแบบรหัสบัญชีจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับ การพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภท รหัสบัญชีสำหรับโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร มีทั้งหมด 5 หมวด โดยใช้รหัสบัญชีเป็น ตัวเลขจำนวนทั้งสิ้น 8 หลัก การกำหนดให้รหัสบัญชีเป็นตัวเลขจำนวน 8 หลักนั้น เนื่องจากงบการเงินที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดจะต้องนำเสนองบการเงินในลักษณะที่ละเอียดและซับซ้อน ตัวอย่างเช่น งบกำไร (ขาดทุน) เฉพาะธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้า ที่นำเสนอข้อมูลจำแนกตามประเภทของผลิตผล กรณีเช่นนี้จะต้องออกแบบโครงสร้างรหัสบัญชีให้สามารถรองรับรายการที่จะต้องนำเสนองบการเงินได้ตามแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด จึงกำหนดโครงสร้างรหัสบัญชี ดังต่อไปนี้

4.2.1 โครงสร้างรหัสบัญชี เพื่อให้การกำหนดรหัสบัญชีสอดคล้องกับรูปแบบงบการเงินมาตรฐานที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดประกอบกับเพื่อให้ผู้ใช้มีแนวทางในการเพิ่มรหัสบัญชี จึงได้กำหนดโครงสร้างรหัสบัญชีไว้ ดังนี้

10-00-00-00 สินทรัพย์

11-00-00-00 สินทรัพย์หมุนเวียน

- 11-01-00-00 เงินสดและเงินฝากธนาคาร
- 11-02-00-00 เงินฝากสหกรณ์อื่น
- 11-03-00-00 เงินส่งชำระหนี้ระหว่างทาง
- 11-04-00-00 เงินลงทุนระยะสั้น
- 11-05-00-00 เงินให้กู้ยืมระยะสั้น - สุทธิ
- 11-06-00-00 ลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ
- 11-07-00-00 ดอกเบียเงินให้กู้ค้างรับ
- 11-08-00-00 สินค้าคงเหลือ
- 11-99-00-00 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

12-00-00-00 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

- 12-01-00-00 เงินลงทุนระยะยาว
- 12-02-00-00 เงินให้กู้ยืมระยะยาว - สุทธิ
- 12-03-00-00 ลูกหนี้ระยะ - สุทธิ
- 12-04-00-00 มูลค่าพันธบัตร - สุทธิ
- 12-05-00-00 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ
- 12-06-00-00 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- 12-09-00-00 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

20-00-00-00 หนี้สิน

21-00-00-00 หนี้สินหมุนเวียน

- 21-01-00-00 เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารและเงินกู้ยืมระยะสั้น
- 21-02-00-00 เจ้าหนี้การค้า
- 21-03-00-00 ส่วนของหนี้สินไม่หมุนเวียนที่ถึงกำหนดชำระภายในปี
- 21-04-00-00 เงินรับฝาก
- 21-05-00-00 ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยค้างจ่าย
- 21-99-00-00 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

22-00-00-00 หนี้สินไม่หมุนเวียน

- 22-01-00-00 เงินกู้ยืมระยะยาว
- 22-02-00-00 เจ้าหนี้ค่าเช่าซื้อสินทรัพย์
- 22-99-00-00 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

- 30-00-00-00   ทุนของสหกรณ์
  - 31-00-00-00   ทุนเรือนหุ้น
  - 32-00-00-00   ทุนสำรอง
  - 33-00-00-00   ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ
  - 34-00-00-00   กำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น
  - 35-00-00-00   ส่วนเกินทุน - จากการตีราคาสินทรัพย์
  - 36-00-00-00   กำไรสุทธิหรือการจัดสรร
  - 37-00-00-00   ขาดทุนสะสม
  - 38-00-00-00   กำไร (ขาดทุน) สุทธิประจำปี
- 40-00-00-00   ขาย/บริการ
  - 41-00-00-00   รายได้ธุรกิจสินเชื่อ
  - 42-00-00-00   รายได้ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย
  - 43-00-00-00   รายได้ธุรกิจรวบรวมผลิตผล
  - 44-00-00-00   รายได้ธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้า
  - 45-00-00-00   รายได้ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร
  - 46-00-00-00   รายได้เฉพาะธุรกิจ
    - 46-01-00-00   รายได้เฉพาะธุรกิจสินเชื่อ
    - 46-02-00-00   รายได้เฉพาะธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย
    - 46-03-00-00   รายได้เฉพาะธุรกิจรวบรวมผลิตผล
    - 46-04-00-00   รายได้เฉพาะธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรฯ
    - 46-05-00-00   รายได้เฉพาะธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร
  - 48-00-00-00   รายได้อื่น
  - 49-00-00-00   รายการพิเศษ (รายได้)
- 50-00-00-00   ต้นทุนและค่าใช้จ่าย
  - 51-00-00-00   ต้นทุนการผลิต-ธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรฯ
    - 51-01-00-00   ต้นทุนการผลิต - แปรรูปผลิตผลการเกษตร
    - 51-02-00-00   ต้นทุนการผลิต - ผลิตผลอื่นๆ
    - 51-03-00-00   ต้นทุนการผลิต - น้ำมันดิบ
    - 51-04-00-00   ต้นทุนการผลิต - ประเภทสัตว์เลี้ยงเพื่อขาย
    - 51-05-00-00   ต้นทุนการผลิต - ประเภทสัตว์เลี้ยงเพื่อขายผลิตผล
    - 51-06-00-00   ต้นทุนการผลิต - แปรรูปน้ำยางสด
  - 52-00-00-00   ต้นทุนขาย/บริการ
    - 52-01-00-00   ต้นทุนขาย - ธุรกิจสินเชื่อ
    - 52-02-00-00   ต้นทุนขาย - ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย
    - 52-03-00-00   ต้นทุนขาย - ธุรกิจรวบรวมผลิตผล

- 52-04-00-00 ต้นทุนขาย - ธุรกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรฯ
- 52-05-00-00 ต้นทุนขาย - ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร
- 53-00-00-00 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ
  - 53-01-00-00 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ - สินเชื่อ
  - 53-02-00-00 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ - สินค้าจำหน่าย
  - 53-03-00-00 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ - รวบรวมผลิตภัณฑ์
  - 53-04-00-00 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ - แปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรฯ
  - 53-05-00-00 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ - ให้บริการและส่งเสริมฯ
- 54-00-00-00 ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน
- 59-00-00-00 รายการพิเศษ (ค่าใช้จ่าย)

4.2.2 ผังบัญชีมาตรฐาน จากโครงสร้างรหัสบัญชีข้างต้น ได้นำมาพัฒนาเป็นผังบัญชีมาตรฐานโดยการกำหนดรหัสบัญชีที่สหกรณ์ภาคเกษตรส่วนใหญ่ต้องใช้งานไว้อย่างเพียงพอกับธุรกิจของสหกรณ์บันทึกไว้ในชุดโปรแกรมที่ติดตั้งให้สหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 4.2.2.1 ให้สหกรณ์สามารถนำไปใช้งานได้โดยมีการเพิ่มรหัสบัญชีใหม่ที่จำเป็น
- 4.2.2.2 จัดระบบข้อมูลบัญชีแยกประเภทของสหกรณ์เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมของขบวนการสหกรณ์
- 4.2.2.3 ป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดจากการเพิ่มรหัสบัญชีจากผู้ใช้

ผังบัญชีมาตรฐานสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร ปรากฏรายละเอียด ดังนี้